KADEXTAR STUDIO

IIV SUHBAT 2027

Ichki ishlar vazirligi e’lon qilgan huquqshunoslik va tarbiya savollariga namunaviy javoblar. Qonun va faktlar — manbasi bilan.

SINOV NASHRI

Safdorlar ro‘yxati · 300 huquq · 581 tarbiya

RASMIY MANBA

Savollar qayerdan olingan

Ichki ishlar vazirligi rasmiy sahifasida “Nomzodlar uchun savollar” e’lon qilingan: huquqshunoslik va tarbiya bo‘yicha, ofitserlar va safdorlar uchun alohida. Bu kitobda — safdorlar ro‘yxati, to‘liq va rasmiy raqamlari bilan.

1. Huquqshunoslik Konstitutsiya, kodekslar, davlat va huquq asoslari	**300** savol
2. Tarbiya ma’naviyat, tarix, madaniyat, din, odob	**581** savol
3. Xizmat savollari ichki ishlar organlari, profilaktika, kasbiy etika — mualliflik mashqi	**40** savol

DIQQAT

- IIV sahifasidagi “bilet — 3 savol, 30 ball” tartibi 2018–2020-yillardagi hujjatlarga asoslangan. Amaldagi xizmatga qabul tartibida bunday ballik suhbat yo‘q — keyingi sahifaga qarang.
- Akademiya suhbatida qaysi savollar ro‘yxati ishlatilishi e’lon qilinmagan. Bu kitob — huquq va tarbiya bo‘yicha bilim bazasi va og‘zaki javob mashqi.

Manba: gov.uz/oz/iiv/pages/nomzodlar-uchun-savollar (2026-yil 28-oktabrda tekshirildi), oxirgi yangilanishi — 2024-yil 19-oktabr. Savollar so‘zma-so‘z.

AMALDAGI TARTIB

Kitob qayerda kerak bo‘ladi

2026-yil oktabr holatiga — ikki holat.

IIV AKADEMIYASIGA KIRISH

- Kunduzgi bakalavriatda oxirgi bosqich — yakka tartibdagi yakuniy suhbat: biletdagi 3 savolga og‘zaki javob.
- Ballar: huquqshunoslik — 55, O‘zbekiston tarixi — 30, tarbiya — 25.
- Suhbatga maxsus kasbiy tanlovda eng yuqori ballning 50 foizidan ko‘pini to‘plaganlar qo‘yiladi; u iyun–iyul oylarida o‘tadi.

§ IIV Akademiyasi axborot xizmati, gov.uz/oz/iiv, 10.01.2026

ICHKI ISHLAR ORGANLARIGA XIZMATGA KIRISH

- Test sinovi: O‘zbekistonning eng yangi tarixi, huquqshunoslik va tarbiya — har biridan 30 savol.
- Har to‘g‘ri javob: huquq — 3,1, tarix — 2,1, tarbiya — 1,1 ball. Jami 189, o‘tish chegarasi — 94,5 ball.
- Dastlabki o‘rganishdagi suhbat ballsiz: xizmat shartlari tushuntiriladi va nomzodning istagi aniqlanadi.

§ IIV vazirining 601-son buyrug‘i bilan tasdiqlangan Yo‘riqnoma, 14, 21, 43, 44-bandlar (lex.uz)

OG‘ZAKI JAVOB

Kuchli javob: 4 mezon

IIV sahifasida og‘zaki javobni baholashning 4 mezoni keltirilgan. Har qanday og‘zaki suhbatga shu tartibda tayyorlaning.

1

Mazmun va mohiyat

Mezon: savolning mazmuni va mohiyatini ochib berish. Birinchi gapda savolga to‘g‘ridan-to‘g‘ri javob bering — kitobda u qalin harfda.

2

Mantiq va izchillik

Mezon: javobni mantiqan va ketma-ketlikda izchil ifodalash. Keyin 2–4 asosiy fikrni tartib bilan ayting.

3

Mustaqil fikr

Mezon: savolni yoritishda mustaqil va ijodiy fikrlash. O‘z so‘zingiz bilan ayting, misol yoki munosabatingizni qo‘shing.

4

Dalil va hujjat

Mezon: ishonchli dalillar yoki normativ hujjatlarga murojaat qilish. Manbani ayting: “Konstitutsiyaning 28-moddasiga ko‘ra...” — manba javob ostida § belgisi bilan beriladi.

Mezonlar — IIV sahifasidan, so‘zma-so‘z. Maslahatlar — Kadextar Studio. Javob uzunligi: 1–2 daqiqa — ta’rif, 2–4 fikr, manba va bitta xulosa gapi.

QO‘LLANMA

Qanday ishlash kerak

1 **Avval o‘zingiz javob bering**
Ovoz chiqarib javob bering, keyin namuna bilan solishtiring.

2 **Tushunib o‘rganing**
Yodlamang: asosiy fikr, tartib va manbani eslab qoling.

3 **Raqam bilan qidiring**
Savollar rasmiy raqami bilan: H — huquqshunoslik, T — tarbiya. Sahifa tepasida — shu sahifadagi raqamlar.

4 **To‘plam bilan mashq qiling**
Oxiridagi to‘plamlar: 3 savolga og‘zaki javob bering va o‘zingizni baholang.

QONUN
qonun moddasiga tayanadi

TUSHUNCHA
ta’rif va belgilar

FAKT
tarix, madaniyat, joy

FIKR
namuna — o‘zingizcha ayting

SHAXSIY
[qavs] ichini o‘zingiz to‘ldirasiz

TAKRORIY
savol avval kelgan

Savollar — IIV rasmiy ro‘yxatidan. Javoblar — Kadextar Studio mualliflik namunasi: rasmiy javoblar e’lon qilinmagan. Qonunlar 2026-yil oktabr holatiga.

BO‘LIMLAR

Mundarija

Raqamni bossangiz — o‘sha joyga o‘tasiz. Pastdagi “Mundarija” yozuvi mundarijaga qaytaradi.

Savollar qayerdan olingan 2

Kitob qayerda kerak bo‘ladi 3

Kuchli javob: 4 mezon 4

Qanday ishlash kerak 5

1. Huquqshunoslik 7

2. Tarbiya 23

3. Xizmat savollari 38

- Ichki ishlar organlari: vazifa va vakolatlar 40
- Zamonaviy tahdidlar va korrupsiya 41
- Kasbiy etika va shaxsiy fazilatlar 43

Og‘zaki mashq to‘plamlari 45

O‘zini baholash varaqasi 47

To‘liq nashrda 48

1

Huquqshunoslik

Safdorlar uchun rasmiy ro‘yxat — 300 savol. Javoblar amaldagi qonunlar asosida, modda raqami bilan.

- O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi (2023)
- Jinoyat kodeksi
- Fuqarolik kodeksi
- Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeks

300
rasmiy savol — safdorlar ro‘yxati

15
savol — shu sinov nashrida

2
eskirgan savol — izoh bilan

H-001 QONUN

O‘zbekiston Respublikasi mustaqil davlat sifatida qanday huquqlarga ega?

Konstitutsiyaning 1-moddasiga ko‘ra, O‘zbekiston boshqaruvning respublika shakliga ega bo‘lgan suveren, demokratik, huquqiy, ijtimoiy va dunyoviy davlatdir. Suveren davlat sifatida u o‘zining milliy-davlat va ma’muriy-hududiy tuzilishini, davlat hokimiyati organlari tizimini belgilaydi, ichki va tashqi siyosatini mustaqil amalga oshiradi; uning chegarasi va hududi daxlsiz va bo‘linmasdir (3-modda). Davlat o‘z davlat tiliga, bayrog‘i, gerbi va madhiyasidan iborat davlat ramzlariga, yagona fuqarolikka ega (4, 5, 22-moddalar). O‘zbekiston xalqaro munosabatlarning to‘la huquqli subyekti bo‘lib, ittifoqlar tuzishi, hamdo‘stliklarga kirishi va ulardan chiqishi mumkin (17, 18-moddalar). Shuningdek, u yagona moliya, pul va bank tizimiga, o‘z pul birligi — so‘mga va o‘z xavfsizligini ta’minlash uchun yetarli Qurolli Kuchlarga ega (147, 150, 153-moddalar).

§ Konstitutsiya (2023), 1, 3, 4, 5, 17, 18, 22, 147, 150, 153-moddalar

H-003 TUSHUNCHA

Davlat tushunchasi va uning belgilari xaqida gapirib bering?

Davlat — muayyan hududda yashovchi aholini boshqaradigan, o‘z qarorlarini zarur hollarda majburlov kuchi bilan ta’minlay oladigan, suverenitetga ega siyosiy-hududiy tashkilotdir. Uning asosiy belgilari: birinchidan, hudud — davlat hokimiyati amal qiladigan, chegaralar bilan belgilangan makon; ikkinchidan, aholi va fuqarolik — davlat bilan huquqiy bog‘langan odamlar; uchinchidan, ommaviy hokimiyat — davlat organlari va mansabdor shaxslar tizimi, jumladan huquqni muhofaza qiluvchi organlar; to‘rtinchidan, suverenitet — ichki va tashqi ishlarda mustaqillik; beshinchidan, huquq — umummajburiy qoidalarni chiqarish; oltinchidan, soliqlar va davlat ramzlari. O‘zbekiston Konstitutsiyasida bu belgilar aniq ifodalangan: suverenitet (1-modda), hududning daxlsizligi (3-modda), davlat ramzlari (5-modda), yagona fuqarolik (22-modda).

§ Konstitutsiya (2023), 1, 3, 5, 22-moddalar; Davlat va huquq nazariyasi

H-010 QONUN

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qanday vakolatlarga ega?

Konstitutsiyaning 105-moddasiga ko‘ra Prezident davlat boshlig‘i bo‘lib, davlat hokimiyati organlarining kelishilgan holda faoliyat yuritishini ta’minlaydi. 109-moddaga ko‘ra u fuqarolarning huquq va erkinliklariga, Konstitutsiya va qonunlarga rioya etilishining, suverenitet, xavfsizlik va hududiy yaxlitlikning kafilidir; mamlakat ichkarisida va xalqaro munosabatlarda davlat nomidan ish ko‘radi, shartnomalarni imzolaydi. Prezident Qonunchilik palatasi ma’qullaganidan keyin Bosh vazir va Vazirlar Mahkamasi a’zolarini, Senat ma’qullaganidan keyin Bosh prokurorni tayinlaydi, viloyatlar hokimlarini tayinlaydi, qonunlarni imzolaydi va e’lon qiladi yoki ularni e’tirozlari bilan qaytaradi. U Qurolli Kuchlarning Oliy Bosh qo‘mondoni hisoblanadi, favqulodda holat joriy etadi, fuqarolik masalalarini hal etadi, mukofotlaydi va afv etadi. 2026-yildan u o‘z vakolatlarini ta’minlash uchun Prezident Administratsiyasini shakllantiradi va uning Rahbarini tayinlaydi (109-moddaning 24^1-bandi). Prezident farmonlar, qarorlar va farmoyishlar chiqaradi (110-modda).

§ Konstitutsiya (2023), 105, 109, 110-moddalar

H-018 TUSHUNCHA

Huquq normasi nima va uning vazifalarini ayting?

Huquq normasi — davlat tomonidan o‘rnatilgan yoki ruxsat etilgan, umummajburiy, rasmiy shaklda ifodalangan va davlat majburlov kuchi bilan ta’minlanadigan xulq-atvor qoidasidir. U aniq bir shaxsga emas, noaniq doiradagi shaxslarga qaratilgan va ko‘p marta qo‘llaniladi. “Normativ-huquqiy hujjatlar to‘g‘risida”gi Qonunning 3-moddasiga ko‘ra normativ-huquqiy hujjat umummajburiy davlat ko‘rsatmalari sifatida aynan huquqiy normalarni belgilash, o‘zgartirish yoki bekor qilishga qaratilgan. Huquq normasining vazifalari: tartibga solish — kishilarning huquq va majburiyatlarini belgilab, ijtimoiy munosabatlarni tartibga soladi; qo‘riqlash — muhim qadriyatlarni himoya qiladi va huquqbuzarlik uchun javobgarlik belgilaydi; tarbiyaviy — fuqarolarda qonunga hurmatni shakllantiradi; axborot berish — nima mumkin va nima taqiqlanganini ma’lum qiladi.

§ “Normativ-huquqiy hujjatlar to‘g‘risida”gi Qonun, 3-modda; Davlat va huquq nazariyasi

H-025 QONUN

Huquqiy munosabatlarda ishtirok etuvchilar, ya’ni sub’ektlar qanday layoqatlarga ega bo‘lishlari talab etiladi va ularni ta’riflang?

Huquqiy munosabat subyektlari huquqiy subyektlilikka, ya’ni uch xil layoqatga ega bo‘lishi kerak. Huquq layoqati — huquq va burchlarga ega bo‘lish layoqati; Fuqarolik kodeksining 17-moddasiga ko‘ra u barcha fuqarolarda teng tan olinadi, tug‘ilgan paytdan vujudga keladi va vafot etishi bilan tugaydi. Muomala layoqati — o‘z harakatlari bilan huquqlarga ega bo‘lish, ularni amalga oshirish va o‘ziga majburiyat yuklash layoqati; 22-moddaga ko‘ra u o‘n sakkiz yoshga to‘lganda to‘la hajmda vujudga keladi, o‘n to‘rt yoshdan o‘n sakkiz yoshgacha bo‘lganlar esa bitimlarni, qoida tariqasida, ota-onasining yozma roziligi bilan tuzadi (27-modda). Delikt layoqati — huquqbuzarlik uchun javob bera olish qobiliyati: jinoiy va ma’muriy javobgarlik, qoida tariqasida, o‘n olti yoshdan boshlanadi (Jinoyat kodeksi 17-modda, Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeks, 13-modda).

§ Fuqarolik kodeksi, 17, 22, 27-moddalar; Jinoyat kodeksi, 17-modda; Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeks, 13-modda

H-041 QONUN

Fuqarolik huquqbuzarlik nima, unga misollar keltiring?

Fuqarolik huquqbuzarlik — fuqarolik-huquqiy majburiyatlarni bajarmaslik yoki lozim darajada bajarmaslik yoxud boshqa shaxsning mulkiy yoki shaxsiy nomulkiy huquqlarini g‘ayriqonuniy ravishda buzish. U ikki turga bo‘linadi. Birinchisi — shartnomaviy huquqbuzarlik: Fuqarolik kodeksining 333-moddasiga ko‘ra qarzdor aybi bo‘lgan taqdirda majburiyatni bajarmaganligi yoki lozim darajada bajarmaganligi uchun javob beradi; masalan, qarzni o‘z vaqtida qaytarmaslik, ijara haqini to‘lamaslik, shartnomada kelishilgan tovarni yetkazib bermaslik. Ikkinchisi — shartnomadan tashqari huquqbuzarlik, ya’ni zarar yetkazish: 985-moddaga ko‘ra g‘ayriqonuniy harakat tufayli fuqaroning shaxsiga yoki mol-mulkiga yetkazilgan zarar to‘liq hajmda qoplanishi lozim; masalan, qo‘shnining avtomobilini shikastlash yoki uning xonadonini suv bostirish. Bunday huquqbuzarlik uchun zararni to‘lash, neustoyka undirish kabi mulkiy javobgarlik choralari qo‘llaniladi (11-modda).

§ Fuqarolik kodeksi, 11, 260, 333, 985-moddalar

H-060 QONUN

Davlat soliq qo‘mitasining asosiy vazifalari nimalardan iborat?

IZOH

“Davlat soliq qo‘mitasi” nomi eskirgan; hozirgi rasmiy nomi — “O‘zbekiston Respublikasi Soliq qo‘mitasi” (H-059 izohiga qarang).

Hozirgi O‘zbekiston Respublikasi Soliq qo‘mitasining asosiy vazifalari uning rasmiy sahifasida belgilangan. Ular quyidagilar: davlat soliq siyosatini amalga oshirish, soliq qonunchiligiga rioya etilishi, soliqlar va boshqa majburiy to‘lovlarning to‘g‘ri hisoblanishi, to‘liq va o‘z vaqtida to‘lanishi ustidan nazoratni ta’minlash; Davlat budjeti va davlat maqsadli jamg‘armalari daromadlarini barqaror shakllantirish; soliq to‘lovchilar va soliq solish obyektlarini hisobga olishni zamonaviy axborot texnologiyalari asosida takomillashtirish; soliq bazasini kengaytirish va pul mablag‘larining g‘ayriqonuniy aylanishiga barham berish; soliq to‘lovchilar o‘z majburiyatlarini ixtiyoriy bajarishi uchun sharoit yaratish va ularga elektron xizmat ko‘rsatish; soliq to‘lovchilarning huquqiy madaniyatini oshirish, soliq huquqbuzarliklari profilaktikasi; soliq xizmati xodimlari orasida korrupsiyaga barham berish.

§ Soliq qo‘mitasi rasmiy sahifasi (gov.uz)

H-087 QONUN

Afv deb nimaga aytiladi va kim tomonidan qo‘llaniladi?

Afv etish — sud tomonidan hukm qilingan aniq shaxslarga nisbatan davlat boshlig‘i tomonidan insonparvarlik asosida qo‘llaniladigan yengillik aktidir. Konstitutsiyaning 109-moddasiga ko‘ra O‘zbekiston sudlari tomonidan hukm qilingan shaxslarni Prezident afv etadi. 29-moddaga ko‘ra jinoyat uchun hukm qilingan har kim afv etish to‘g‘risida iltimos qilish huquqiga ega. Jinoyat kodeksining 76-moddasiga ko‘ra afv etish asosida mahkum asosiy va ijro etilmagan qo‘shimcha jazolardan ozod qilinishi, muddatidan ilgari shartli ozod qilinishi yoki jazoning o‘talmagan qismi yengilroq jazo bilan almashtirilishi mumkin. Umrbod ozodlikdan mahrum qilinganlar iltimosnomani jazoning 25 yilini, namunali xulq bo‘lsa 20 yilini haqiqatda o‘tagach berishi mumkin. Afv amnistiyadan farqli ravishda aniq shaxslarga nisbatan qo‘llaniladi.

§ Konstitutsiya (2023), 29-modda, 109-modda (23-band); Jinoyat kodeksi, 76-modda

H-107 QONUN

“O‘zbekiston Respublikasida o‘lim jazosini bekor qilish to‘g‘risida”gi Farmon qachon kuchga kirgan va uning o‘rniga qanday jazolar qo‘llaniladi?

IZOH

Lex.uz ma’lumotiga ko‘ra Farmon imzolangan kuni — 2005-yil 1-avgustda kuchga kirgan, o‘lim jazosining bekor qilinishi esa 2008-yil 1-yanvardan amalga oshgan. Javobda ikkala sanani aytish kerak.

Prezidentning “O‘zbekiston Respublikasida o‘lim jazosini bekor qilish to‘g‘risida”gi PF-3641-son Farmoni 2005-yil 1-avgustda imzolangan va shu kundan kuchga kirgan. Farmonning 1-bandiga ko‘ra O‘zbekistonda 2008-yil 1-yanvardan jinoiy jazo turi sifatida o‘lim jazosi bekor qilinib, uning o‘rniga umrbod yoki uzoq muddatga ozodlikdan mahrum etish jazosi joriy etildi. Buni amalga oshirish uchun 2007-yil 11-iyulda O‘RQ-99-son Qonun qabul qilinib, u 2008-yil 1-yanvardan kuchga kirgan. Hozir Jinoyat kodeksining 51-moddasiga ko‘ra umrbod ozodlikdan mahrum qilish favqulodda jazo chorasidir, 50-moddaga ko‘ra uzoq muddatli ozodlikdan mahrum qilish 20 yildan ortiq, lekin 25 yildan ko‘p bo‘lmagan muddatga belgilanadi. Bu jazolar ayollarga, 18 yoshga to‘lmasdan jinoyat sodir etganlarga va 60 yoshdan oshgan erkaklarga tayinlanmaydi.

H-107 · DAVOMI

Konstitutsiyaning 25-moddasida o‘lim jazosi taqiqlangan.

§ Prezidentning PF-3641-son Farmoni (01.08.2005), 1-band; O‘RQ-99 (11.07.2007), 4-modda; Jinoyat kodeksi, 50, 51-moddalar

MASLAHAT

Ikki sanani adashtirmang: Farmon 2005-yil 1-avgust (PF-3641), o‘lim jazosi 2008-yil 1-yanvardan bekor qilingan.

H-125 TAKRORIY

“O‘zbekiston Respublikasida o‘lim jazosini bekor qilish to‘g‘risida”gi Farmon qachon kuchga kirgan va uning o‘rniga qanday jazolar qo‘llaniladi?

Bu savol avvalgi savol bilan bir xil: javobni o‘sha yerda o‘qing. **H-107 ›**

H-150 QONUN

Umumiy saylov huquqi deganda nimani tushunasiz?

Umumiy saylov huquqi saylov kuniga qadar yoki saylov kuni 18 yoshga to‘lgan O‘zbekiston Respublikasining barcha fuqarolari saylash huquqiga ega ekanligini anglatadi. Fuqarolar jinsi, irqiy va milliy mansubligi, tili, dinga munosabati, ijtimoiy kelib chiqishi, e’tiqodi, ijtimoiy mavqei, ma’lumoti, mashg‘ulot turidan qat’i nazar teng saylov huquqiga ega. Prezident, Qonunchilik palatasi va mahalliy Kengashlar deputatlari saylovlari umumiydir. Konstitutsiyaning 128-moddasiga ko‘ra saylovlar umumiy, teng va to‘g‘ridan-to‘g‘ri saylov huquqi asosida yashirin ovoz berish yo‘li bilan o‘tkaziladi. Faqat sud muomalaga layoqatsiz deb topgan fuqarolar hamda og‘ir va o‘ta og‘ir jinoyatlar uchun ozodlikdan mahrum etish joylarida saqlanayotgan shaxslar qonunga muvofiq va sud qarori asosida saylovda ishtirok etish huquqidan mahrum etilishi mumkin.

§ Konstitutsiya (2023), 128-modda; Saylov kodeksi, 4, 5-moddalar

H-201 QONUN

Hokimlar qanday tayinlanadi?

Konstitutsiyaning 124-moddasiga ko‘ra viloyat va Toshkent shahar hokimi Prezident tomonidan qonunga muvofiq tayinlanadi va lavozimidan ozod etiladi. “Mahalliy davlat hokimiyati to‘g‘risida”gi Qonunning 2-moddasiga ko‘ra Prezident viloyat hokimi nomzodini tegishli Kengashdagi partiya guruhlari bilan maslahatlashgach, xalq deputatlari viloyat yoki Toshkent shahar Kengashiga tasdiqlash uchun taqdim etadi; deputatlar umumiy sonining ko‘pchilik ovozini olgan nomzod tasdiqlangan hisoblanadi. Nomzod Kengashga hududni rivojlantirish dasturi va korrupsiyaga qarshi kurashish rejasini taqdim etadi. Tuman va shahar hokimlari viloyat, Toshkent shahar hokimi tomonidan tayinlanadi va tegishli Kengash tomonidan tasdiqlanadi, tumanga bo‘ysunadigan shaharlar hokimlarini esa tuman hokimi tayinlaydi. Hokimlarning vakolat muddati besh yil, ayni bir shaxs surunkasiga ikki muddatdan ortiq ayni bir hududga hokim etib tayinlanishi mumkin emas (121-modda).

§ Konstitutsiya (2023), 121, 122, 124-moddalar; “Mahalliy davlat hokimiyati to‘g‘risida”gi Qonun, 2-modda

H-240 FIKR

Soliqlar yig‘imisiz mamlakat mavjud bo‘ladimi?

Menimcha, soliq va yig‘imlarsiz zamonaviy davlat to‘laqonli faoliyat yurita olmaydi. Soliqlar davlat budjetining asosiy daromad manbai: ular hisobidan maktab va shifoxonalar, yo‘llar, pensiya va nafaqalar, mudofaa, huquq-tartibotni ta’minlash, jumladan ichki ishlar organlari faoliyati moliyalashtiriladi. Shuning uchun Konstitutsiyaning 63-moddasida fuqarolar qonun bilan belgilangan soliqlar va yig‘imlarni to‘lashi shartligi mustahkamlangan. Shu bilan birga, soliq va yig‘imlar adolatli bo‘lishi va fuqarolarning konstitutsiyaviy huquqlarini amalga oshirishiga to‘sqinlik qilmasligi kerak. Men soliq to‘lashni har bir fuqaroning burchi va davlatga ishonch belgisi deb bilaman.

§ Konstitutsiya (2023), 63, 149-moddalar; Soliq kodeksi, 8, 16-moddalar

MASLAHAT

Soliqni davlat xizmatlari bilan bog‘lab tushuntiring; soliq to‘lamaslikni oqlovchi fikr bildirmang.

H-275 QONUN

«Ma’muriy qamoq» ma’muriy jazo chorasi haqida gapirib bering?

Ma’muriy qamoqqa olish — eng qattiq ma’muriy jazolardan biri bo‘lib, shaxsni qisqa muddatga ozodlikdan mahrum etishdan iborat. Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksning 29-moddasiga ko‘ra u 3 sutkadan 15 sutkagacha, favqulodda holat tartibi sharoitida jamoat tartibiga tajovuz qilganlik uchun esa 30 sutkagacha muddatga qo‘llaniladi. Uni jinoyat ishlari bo‘yicha tuman (shahar) sudi, favqulodda holat sharoitida esa harbiy komendant yoki ichki ishlar organi boshlig‘i ham belgilaydi. Ma’muriy qamoq homilador ayollarga, 3 yoshgacha bolasi bor ayollarga, 14 yoshgacha bolasini yakka o‘zi tarbiyalayotgan shaxslarga, 18 yoshga to‘lmaganlarga, I va II guruh nogironligi bo‘lgan shaxslarga qo‘llanilmaydi. 16-moddaga ko‘ra harbiy xizmatchilar, ichki ishlar organlari va Milliy gvardiya xodimlariga ham qo‘llanilmaydi. 24-moddaga ko‘ra u faqat asosiy jazo sifatida tayinlanadi.

§ Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeks, 16, 24, 29-moddalar

H-300 TUSHUNCHA

Ayblanuvchiga ta’rif bering.

Jinoyat-protsessual kodeksining 45-moddasiga ko‘ra ayblanuvchi — Kodeksda belgilangan tartibda ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi haqida qaror chiqarilgan shaxs. Ayblanuvchi sudda sudlanuvchi deb, hukm chiqarilgandan keyin esa mahkum yoki oqlangan deb ataladi. Uni gumon qilinuvchidan farqlash kerak: 47-moddaga ko‘ra gumon qilinuvchiga nisbatan jinoyat haqida ma’lumotlar bor, lekin ular uni ayblanuvchi sifatida jalb qilish uchun yetarli emas. 46-moddaga ko‘ra ayblanuvchi nimada ayblanayotganini bilish, himoyachiga ega bo‘lish va u bilan xoli uchrashish, ko‘rsatuv berish yoki berishdan bosh tortish, ona tilidan va tarjimondan foydalanish, dalillar taqdim etish, iltimosnoma va shikoyat berish huquqlariga ega. Konstitutsiyaning 28-moddasiga ko‘ra ayblanuvchi aybi sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi bilan aniqlanmaguncha aybsiz hisoblanadi va o‘zining aybsizligini isbotlashi shart emas.

§ Jinoyat-protsessual kodeksi, 23, 45, 46, 47-moddalar; Konstitutsiya (2023), 28-modda

2

Tarbiya

Safdorlar uchun rasmiy ro‘yxat — 581 savol: ma’naviyat, tarix, madaniyat, din, odob va shaxsiy savollar.

- Ma’naviyat, milliy g‘oya va qadriyatlar
- Tarix, buyuk allomalar va madaniy meros
- Din, odob-axloq va oila
- Shaxsiy savollar: halol javob shabloni

581
rasmiy savol — safdorlar ro‘yxati

15
savol — shu sinov nashrida

5
fikr va shaxsiy savol — shablon bilan

T-001 TUSHUNCHA

“Millat” deganda nimani tushunasiz?

Millat — tarixan shakllangan, umumiy hudud, til, iqtisodiy hayot, madaniyat, urf-odat va ma’naviy qiyofa bilan birlashgan barqaror ijtimoiy-etnik birlikdir. Millatning asosiy belgilari — ona tili, umumiy tarix va tarixiy xotira, milliy qadriyatlar hamda milliy o‘zlikni anglash, ya’ni kishining o‘zini shu millatga mansub deb his qilishidir. Millat tushunchasini xalq tushunchasidan farqlash kerak. Konstitutsiyamizning 8-moddasiga ko‘ra, O‘zbekiston xalqini millatidan qat’i nazar, O‘zbekiston Respublikasining fuqarolari tashkil etadi, 4-moddasida esa yurtimizda yashovchi millat va elatlarning tillari, urf-odatlari va an’analari hurmat qilinishi belgilangan. Men bo‘lajak ichki ishlar xodimi sifatida har qanday millat vakiliga teng va hurmat bilan munosabatda bo‘lishni burchim deb bilaman.

§ “Odobnoma”, 4-sinf (2017), 11-bet; Konstitutsiya (2023), 4, 8-moddalar

T-002 FAKT

Islom dinida “Qur’on”dan keyingi muhim manba bo‘lib hisoblanadigan kitob qaysi va uning muallifi haqida nimalarni bilasiz?

Islom ta’limotida Qur’oni karimdan keyingi eng ishonchli manba Imom Buxoriyning “Al-Jome’ as-sahih”, ya’ni “Sahihi Buxoriy” hadislar to‘plami hisoblanadi. Uning muallifi Abu Abdulloh Muhammad ibn Ismoil al-Buxoriy hijriy 194, milodiy 810-yilda Buxoroda tug‘ilgan, hijriy 256, milodiy 870-yilda vafot etgan va Samarqand yaqinidagi Xartang qishlog‘ida dafn etilgan. Manbalarga ko‘ra, u 600 ming hadisni o‘rganib, 16 yillik mehnat natijasida 7275 ta sahih hadisni to‘plamga kiritgan. Shu bois uni “hadis ilmining sultoni” deb ataydilar. 1998-yilda Imom Buxoriy tavalludining hijriy-qamariy taqvim bo‘yicha 1225-yilligi keng nishonlangan va Xartangda yodgorlik majmuasi barpo etilgan. Bu buyuk alloma yurtdoshimiz ekani biz uchun faxrdir.

§ “Odobnoma”, 4-sinf (2017), 18-bet; “Vatan tuyg‘usi”, 5-sinf (2015), 65-bet; O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi

T-003 TUSHUNCHA

Ma’naviyat deganda nimani tushunasiz?

Maktab darsliklarida keltirilgan ta’rifga ko‘ra, ma’naviyat — insonni ruhan poklanish, qalban ulg‘ayishga chorlaydigan, odamning ichki dunyosi, irodasini baquvvat, iymon-e’tiqodini butun qiladigan, vijdonini uyg‘otadigan beqiyos kuch, uning barcha qarashlarining mezonidir. Bu ta’rifni Birinchi Prezidentimiz Islom Karimov bergan. Lug‘atlarda yozilishicha, “ma’naviyat” so‘zi “ma’ni”, “ma’no” so‘zlarining ko‘plik shaklidir. Ma’naviyatning asosiy manbalari — oila tarbiyasi, ta’lim, milliy qadriyatlar, tarix, adabiyot, san’at va diniy-ma’rifiy meros. Ma’naviyati yuksak inson halol mehnat qiladi, qonunni hurmat qiladi va o‘zgalar haqqiga xiyonat qilmaydi. Ichki ishlar xodimi uchun ma’naviyat — halollik, adolat va fuqarolarga hurmat bilan xizmat qilishning poydevoridir.

§ “Milliy istiqlol g‘oyasi va ma’naviyat asoslari”, 7-sinf (2015), 11-bet; “Ma’naviyat asoslari”, 10–11-sinf (2018), 7-bet

T-004 FAKT

Samarqand shahridagi Registon maydonida joylashgan 3 ta muhtasham tarixiy obidalarni sanab o‘ting va ularning ahamiyatini tushuntirib bering?

Samarqanddagi Registon ansambli uchta madrasadan iborat. Birinchisi — Ulug‘bek madrasasi, 1417–1420-yillarda Mirzo Ulug‘bek buyrug‘i bilan qurilgan. Unda falsafa, astronomiya, matematika va ilohiyot o‘qitilgan, u o‘z davrida Samarqanddagi eng yirik ilmiy-ma’rifiy muassasa bo‘lgan. Ikkinchisi — Sherdor madrasasi, Samarqand hokimi Yalangto‘sh Bahodir buyrug‘i bilan qurilib, 1636-yilda yakunlangan; peshtoqidagi sher tasvirlari uchun shunday nomlangan. Uchinchisi — Tillakori madrasasi, 1646–1660-yillarda qurilgan, bezaklarida oltin ko‘p ishlatilgani uchun “tillakori”, ya’ni “zarhallangan” deb ataladi va ansamblni yakunlaydi. Bu obidalar Sharq me’morchiligining durdonasi bo‘lib, YUNESKOning Butunjahon merosi ro‘yxatiga kiritilgan “Samarqand — madaniyatlar chorrahasi” tarkibiga kiradi.

§ “Odobnoma”, 3-sinf (2019), 16-bet; “Vatan tuyg‘usi”, 6-sinf (2015), 37–39-betlar; UNESCO (whc.unesco.org)

T-030 FAKT

O‘zbekiston Respublikasi haqida nimalarni bilasiz?

IZOH

Maktab darsligida (2015) maydon 447 ming 400 kv. km deb berilgan; Davlat statistika qo‘mitasining 2026-yilgi ma’lumotiga ko‘ra 448,9 ming kv. km.

O‘zbekiston Respublikasi — Markaziy Osiyoda joylashgan suveren, demokratik, huquqiy, ijtimoiy va dunyoviy davlat. Poytaxti — Toshkent shahri, davlat tili — o‘zbek tili. Maydoni qariyb 449 ming kvadrat kilometr, aholisi 38 milliondan ortiq: 2026-yil 1-yanvar holatiga 38,2 million kishi. Tarkibida Qoraqalpog‘iston Respublikasi, 12 viloyat va Toshkent shahri bor. Qozog‘iston, Qirg‘iziston, Tojikiston, Afg‘oniston va Turkmaniston bilan chegaradosh. 1991-yil 31-avgustda davlat mustaqilligi e’lon qilingan, 1-sentabr — Mustaqillik kuni. Davlat ramzlari — bayroq, gerb va madhiya. Amaldagi Konstitutsiya 2023-yil 30-aprelda referendumda qabul qilingan. O‘zbekiston 1992-yildan BMT a’zosi.

§ Konstitutsiya (2023), 1, 4, 5, 6-moddalar; stat.uz (2026); “Vatan tuyg‘usi”, 5-sinf (2015), 62–63-betlar

MASLAHAT

Suhbatdan oldin stat.uz saytida aholi sonining eng so‘nggi (yil boshidagi) ko‘rsatkichini tekshirib, shu raqamni ayting.

T-059 FAKT

Sirdaryo viloyati qachon tashkil topgan va uning geografik joylashuvi hamda demografik ma’lumotlari haqida gapirib bering?

Sirdaryo viloyati 1963-yilda tashkil topgan. U respublikaning markaziy qismida joylashgan bo‘lib, qo‘shnilari orasida Qozog‘iston, Toshkent va Jizzax viloyatlari bor. Rasmiy statistika ma’lumotiga ko‘ra, viloyat maydoni 4,28 ming kv km, u 8 ta tuman (Boyovut, Guliston, Mirzaobod, Oqoltin, Sardoba, Sayxunobod, Sirdaryo, Xovos) hamda viloyatga bo‘ysunuvchi Guliston, Shirin va Yangiyer shaharlaridan iborat. Ma’muriy markazi — Guliston shahri. 2026-yil 1-oktabr holatiga viloyatning doimiy aholisi 965 ming kishidan ortiq bo‘lib, aholi soni bo‘yicha bu respublikadagi eng kichik hudud. Shunga qaramay, aholi zichligi yuqori: 2026-yil 1-aprel holatiga 1 kv km ga 222 kishi to‘g‘ri kelgan.

§ Katta sovet ensiklopediyasi; stat.uz, UzA (19.10.2026); gov.uz

MASLAHAT

Aholi soni har chorakda yangilanadi: suhbatdan oldin stat.uz dagi so‘nggi raqamni tekshiring. 2026-yilgi aholini ro‘yxatga olishning yakuniy natijalari 2027-yil 1-iyulgacha tayyorlanadi.

T-100 FIKR

Qanday illatlar insondagi vijdon tuyg‘usini so‘ndirib, bora-bora uni vijdonsiz insonga aylantirib qo‘yishi mumkin?

Menimcha, bu savolga “Milliy istiqlol g‘oyasi va ma’naviyat asoslari” darsligida aniq javob berilgan: yolg‘onchilik, ko‘zbo‘yamachilik, uyatsizlik, birovning haqiga xiyonat qilish kabi illatlar vijdon tuyg‘usini so‘ndirib, bora-bora insonni vijdonsiz kimsaga aylantirib qo‘yishi mumkin. Men bularga ochko‘zlik, poraxo‘rlik, loqaydlik va ikkiyuzlamachilikni ham qo‘shgan bo‘lardim. Bu illatlar avvaliga kichik ko‘rinadi: kishi bir marta yolg‘on gapirib yoki nohaq foyda ko‘rib, vijdon ovozini bosadi, keyin bunga ko‘nikib qoladi. Shuning uchun kichik nohaqlikka ham yo‘l qo‘ymaslik kerak. Bo‘lajak ichki ishlar xodimi uchun vijdon ayniqsa muhim: poraga bir marta yo‘l qo‘ygan xodim qonun himoyachisi emas, qonunbuzarga aylanadi.

§ “Milliy istiqlol g‘oyasi va ma’naviyat asoslari”, 7-sinf (2015), 13-bet

T-150 TUSHUNCHA

Hurfikrlilik deganda nimani tushunasiz?

Hurfikrlilik — insonning mustaqil, erkin fikrlashi, o‘z qarashini dalillar asosida shakllantirishi va uni boshqalar huquqini hurmat qilgan holda ochiq bildira olishidir. Hurfikr odam ko‘r-ko‘rona ergashmaydi, har bir g‘oyani aql va dalil tarozisida tortadi, ammo o‘zgalarning ham fikr bildirish huquqini tan oladi. Hurfikrlilik demokratik jamiyatning, fan va taraqqiyotning asosidir. Konstitutsiyamizning 33-moddasida “Har kim fikrlash, so‘z va e’tiqod erkinligi huquqiga ega” deb kafolatlangan, 12-moddasida ijtimoiy hayot mafkuralar va fikrlarning xilma-xilligi asosida rivojlanishi belgilangan. Shu bilan birga, erkinlik mas’uliyat bilan birga keladi: tuhmat, adovat va zo‘ravonlik targ‘iboti hurfikrlilik emas, qonunbuzarlikdir. Hurfikrlilik aqidaparastlikning aksi va unga qarshi eng yaxshi davodir.

§ Konstitutsiya (2023), 12, 33-moddalar

T-200 FAKT

“Islom olamining eng mashhur faylasufi va qomusiy allomasi hamda insoniyatning eng buyuk mutafakkirlaridan biri” degan unvonga sazovor bo‘lgan inson kim?

Bu ta’rif Abu Ali ibn Sinoga tegishli (980-1037). U Buxoro yaqinida tug‘ilgan, G‘arbda “Avitsenna” nomi bilan mashhur. Britannica ensiklopediyasi uni o‘rta asrlar islom olamining eng mashhur va nufuzli faylasuf-olimi deb ta’riflaydi. Ibn Sino tibbiyot, falsafa, mantiq, astronomiya va boshqa ko‘plab sohalarda asarlar yaratgan. Uning “Tib qonunlari” (“Al-Qonun fit-tib”) asari tibbiyot tarixidagi eng mashhur kitoblardan biri hisoblanadi. “Kitob ash-shifo” esa falsafa va tabiiy fanlar bo‘yicha ulkan qomusiy asardir. Olim Hamadonda vafot etgan. Ibn Sino merosi bugun butun insoniyatning umumiy boyligi sifatida qadrlanadi.

§ “Dunyo dinlari tarixi”, 10-sinf (2017), 86-bet; Britannica

T-250 TAKRORIY

Ma’naviyat so‘ziga ta’rif bering?

Bu savol avvalgi savol bilan bir xil: javobni o‘sha yerda o‘qing. **T-003 ›**

T-300 TUSHUNCHA

Geostrategik manfaatlar deganda nimani tushunasiz?

Geostrategik manfaatlar — davlatning geografik joylashuvidan kelib chiqadigan, uning xavfsizligi, iqtisodiyoti va xalqaro ta’siri uchun uzoq muddatli ahamiyatga ega bo‘lgan manfaatlaridir. Bularga muhim hududlar, transport va energetika yo‘llari, suv va boshqa tabiiy resurslar, bozorlarga chiqish imkoniyati kiradi. Yirik davlatlar o‘z geostrategik manfaatlarini ko‘zlab boshqa mintaqalarga iqtisodiy, siyosiy va mafkuraviy ta’sir o‘tkazishga intiladi. Markaziy Osiyo tabiiy boyliklari va tranzit imkoniyatlari tufayli ko‘plab davlatlarning manfaatlari kesishgan mintaqa hisoblanadi. Bunday sharoitda O‘zbekiston o‘z milliy manfaatlarini birinchi o‘ringa qo‘yib, ko‘p tomonlama hamkorlikka intiladi. Konstitutsiyamizning 17-moddasiga ko‘ra, tashqi siyosatimiz davlatlarning suveren tengligi, chegaralarning buzilmasligi va boshqa davlatlarning ichki ishlariga aralashmaslik prinsiplariga asoslanadi. Biz yoshlar bu jarayonlarni to‘g‘ri tushunib, mafkuraviy ta’sirlarga berilmasligimiz kerak.

§ Konstitutsiya (2023), 17-modda; “Milliy g‘oya” fani (umumiy ta’rif)

T-383 SHAXSIY

Yashab turgan mahallangiz nomi, tarixi, mahalla raisi va uchastka nozirining unvoni, ismi sharifini to‘liq aytib bering?

IZOH

Savoldagi “uchastka noziri” lavozimi hozir “profilaktika inspektori” deb ataladi; mahalla raisi — fuqarolar yig‘ini raisi (Konstitutsiya, 127-modda).

Men tuman yoki shahar nomi **dagi** mahalla nomi **mahallasida yashayman.** Mahallamiz nomi [nomining kelib chiqishi: qadimgi guzar, kasb-hunar yoki mashhur shaxs nomi] bilan bog‘liq, qisqacha tarixi: qachon tashkil topgan, nimasi bilan mashhur. Mahallamizda taxminan nechta xonadon bor, unda maktab, masjid, bog‘ yoki korxona joylashgan. Mahallamiz raisi — familiyasi, ismi, otasining ismi. Hududimizdagi profilaktika inspektori — maxsus unvoni familiyasi, ismi, otasining ismi. Ular bilan qayerda tanishganingiz: mahalla tadbirida, hujjat olishda. Mahalla men uchun kichik Vatan, uning tinchligi va obodligiga hissa qo‘shishni burchim deb bilaman.

MASLAHAT

Tayyorlab qo‘ying: mahalla raisi va profilaktika inspektorining to‘liq ismi-sharifi va unvonini mahalla idorasidan aniq bilib oling; taxmin qilib aytmang, bu savolda xato ishonchni yo‘qotadi.

T-419 SHAXSIY

Oxirgi uch kun ichida taxminan necha marta sadaqa berdingiz va nega?

Rostini aytsam, oxirgi uch kunda taxminan necha marta sadaqa berdim: [masalan, ehtiyojmand qo‘shniga, keksa kishiga, xayriya qutisiga]. [Agar bermagan bo‘lsangiz: “Oxirgi uch kunda sadaqa bermadim” deb rostini ayting.] Buni [ehtiyojmandga yordam berish, e’tiqodim yoki insoniy burchim deb bilganim] uchun qildim. Sadaqani ko‘z-ko‘z qilish to‘g‘ri emas: Sahih al-Buxoriydagi hadisda o‘ng qo‘li bergan narsani chap qo‘li bilmaydigan darajada yashirin sadaqa qilgan kishi maqtalgan. Yordam faqat pul bilan emas, yaxshi so‘z, yo‘l ko‘rsatish, keksaga ko‘maklashish bilan ham bo‘ladi. E’tiqodidan qat’i nazar, muhtojga yordam berish har bir insonning insoniy burchidir.

§ Sahih al-Buxoriy, 1423-hadis

MASLAHAT

Son to‘qimang va maqtanmang. Savol rostgo‘ylik va mehr-oqibatni bilish uchun beriladi; sadaqa ixtiyoriy ish ekanini yodda tuting.

T-448 FIKR

Ozodlikka chiqqan sobiq mahbuslarga nisbatan qanday munosabatda bo‘lishni taklif etardingiz?

Menimcha, jazoni o‘tab chiqqan shaxsga adolatli va insoniy munosabatda bo‘lish kerak: u qonunda belgilangan jazoni o‘tagan va endi jamiyatga qaytish imkoniyatiga ega bo‘lishi lozim. Agar uni kamsitsak, ishga olmasak, u yana jinoyat yo‘liga qaytishi mumkin. “Huquqbuzarliklar profilaktikasi to‘g‘risida”gi Qonunda ham ozodlikdan mahrum etish joylaridan ozod qilingan shaxslarni ijtimoiy reabilitatsiya qilish va ijtimoiy moslashtirish profilaktikaning vazifalaridan biri sifatida belgilangan. Taklifim: ularga kasb o‘rganish va ishga joylashishda yordam berish, oila va mahalla ko‘magini tashkil etish, shu bilan birga profilaktik nazoratni qonun doirasida olib borish. Xizmatga kirsam, men ularga ayblovchi emas, to‘g‘ri yo‘lga qaytishga ko‘maklashuvchi sifatida munosabatda bo‘lardim.

§ “Huquqbuzarliklar profilaktikasi to‘g‘risida”gi Qonun, 4, 25, 33-moddalar

---

T-005 FIKR

Sharq rivoyatlariga ko‘ra kimlar bilan do‘st bo‘lish kerak?

Sharq rivoyatlarida uch toifa kishilar bilan do‘st bo‘lish tavsiya etiladi. Birinchisi — ilmli kishilar, chunki ular hayotini ilm va odob bilan o‘tkazadi.

T-005 · DAVOMI

Ikkinchisi — olijanob kishilar: ular do‘stining aybini boshqalarga oshkor qilmaydi, yolg‘iz qolganda esa uning o‘ziga aytib, tuzatishga yordam beradi. Uchinchisi — mard va jasur kishilar, chunki ularning do‘stligi haqiqiy bo‘ladi, do‘stlikdan foyda ko‘rishni o‘ylamaydi. Men ham do‘stni so‘ziga emas, qiyin vaziyatdagi ishiga qarab tanlash kerak deb bilaman. Xizmatda ham halol va sadoqatli hamkasblar bilan birdamlik muhim, noqonuniy ishga undaydigan “do‘st”dan esa voz kechish lozim.

§ “Odobnoma”, 3-sinf (2019), 31–32-betlar

MASLAHAT

Shu sahifadagi Alisher Navoiy so‘zini ham eslab qo‘ying: “Nodon do‘stni do‘st soniga kiritma”.

3

Xizmat savollari

Ichki ishlar organlari, profilaktika, zamonaviy tahdidlar, davlat va jamiyat, kasbiy etika — mualliflik mashq savollari, javobi va qonuni bilan.

- Ichki ishlar organlari: vazifa va vakolatlar
- Profilaktika va jamoat xavfsizligi
- Zamonaviy tahdidlar va korrupsiya
- Davlat, jamiyat va islohotlar
- Kasbiy etika va shaxsiy fazilatlar

3
mashq savoli — shu nashrda

5
yo‘nalish

§
javoblar — amaldagi qonunlar bo‘yicha

XIZMAT SAVOLLARI

Bo‘lim haqida

Bu savollar rasmiy ro‘yxatlarda yo‘q: ular Kadextar Studio tomonidan xizmat uchun eng zarur mavzular bo‘yicha tuzilgan.

Nima uchun kerak

Ichki ishlar organlariga kirayotgan nomzod xizmatning o‘zini — vazifalar, vakolatlar, cheklovlar va kasbiy etikani — bilishi kerak. Dastlabki o‘rganishdagi suhbatda aynan xizmat shartlari, huquq va majburiyatlar haqida gaplashiladi.

Akademiya suhbatidagi huquq savoliga javob berganda ham ichki ishlar organlari faoliyatidan misol va qonun keltira olish javobni kuchaytiradi.

JAVOB TUZILISHI: 1–2 DAQIQA

- Asosiy fikr: savolga bir gapda javob bering.
- Dalil: qonun moddasi, rasmiy hujjat yoki aniq fakt.
- Xizmat bilan bog‘lang: bu ichki ishlar xodimi uchun nima uchun muhim.
- Xulosa: o‘z munosabatingiz bir gapda.

Muhim

40 savol — mualliflik mashqi: komissiya aynan shu savollarni beradi degani emas. Javoblar amaldagi qonunlarga tayanadi (2026-yil oktabr holatiga).

Ichki ishlar organlari: vazifa va vakolatlar

U-01 QONUN

Ichki ishlar organlarining asosiy vazifalari nimalardan iborat?

Ichki ishlar organlarining asosiy vazifalari “Ichki ishlar organlari to‘g‘risida”gi Qonunning 2-moddasida belgilangan: fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini, jismoniy va yuridik shaxslarning mulkini, konstitutsiyaviy tuzumni himoya qilish, qonun ustuvorligini, shaxs, jamiyat va davlat xavfsizligini ta’minlash, shuningdek huquqbuzarliklarning oldini olish va profilaktikasi. Bu vazifalar Qonunning 4-moddasidagi yo‘nalishlar orqali bajariladi: jamoat tartibini saqlash va jamoat xavfsizligini ta’minlash, jinoyatchilik, terrorizm va odam savdosiga qarshi kurashish, tergovga qadar tekshiruv, surishtiruv va dastlabki tergov, ma’muriy huquqbuzarliklar bo‘yicha ish yuritish, yo‘l harakati xavfsizligini ta’minlash, pasport tizimi hamda qurol va giyohvandlik vositalari muomalasini nazorat qilish, obyektlarni qo‘riqlash.

U-01 · DAVOMI

Ichki ishlar organlari huquqni muhofaza qiluvchi organlar bo‘lib, ichki ishlar vaziri rahbarlik qiladigan yagona tizimni tashkil etadi. Ularning bosh maqsadi inson huquqlarini himoya qilish va aholi tinchligini ta’minlashdir.

§ “Ichki ishlar organlari to‘g‘risida”gi Qonun, 2, 4, 7-moddalar

MASLAHAT

Vazifalarni qonundagi tartibda ayting va oxirida “bosh maqsad — inson huquqlarini himoya qilish” degan fikr bilan yakunlang.

Zamonaviy tahdidlar va korrupsiya

U-22 FIKR

Sizga pora taklif qilinsa, qanday yo‘l tutasiz?

Men pora taklifini qat’iy va xotirjam rad etaman, chunki bu ham qonun, ham vijdon masalasi. Jinoyat kodeksining 210-moddasiga ko‘ra pora olish, 211-moddasiga ko‘ra pora berish jinoyat hisoblanadi. “Ichki ishlar organlari to‘g‘risida”gi Qonunning 30^1-moddasi xodimga xizmat vakolatini bajarish yoki bajarmaslik evaziga mukofot, foyda yoki sovg‘a olishni taqiqlaydi.

U-22 · DAVOMI

Taklif qilgan shaxsga bu jinoyat ekanini tushuntiraman, holatni qayd etaman va “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi Qonunning 26-moddasiga muvofiq darhol rahbarimni yoki huquqni muhofaza qiluvchi organlarni xabardor qilaman. Bunday xabar bergan shaxs davlat himoyasida bo‘ladi. Bir marta olingan pora xodimning obro‘sini ham, xalqning organga bo‘lgan ishonchini ham yo‘qotadi.

§ “Ichki ishlar organlari to‘g‘risida”gi Qonun, 30^1-modda; “Korrupsiyaga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi Qonun, 26, 28-moddalar

MASLAHAT

Komissiya aniq harakat tartibini eshitmoqchi: rad etish, qayd etish, rahbarga xabar berish. “Vaziyatga qarab” degan noaniq javobdan saqlaning.

Kasbiy etika va shaxsiy fazilatlar

U-35 FIKR

Fuqaro sizga qo‘pollik qilsa yoki haqorat qilsa, qanday yo‘l tutasiz?

Bunday holatda men avvalo o‘zimni bosaman va qo‘pollikka qo‘pollik bilan javob bermayman, chunki xodim davlat nomidan ish yuritadi. Qonunga ko‘ra xodim fuqaroga murojaat etganda ham, fuqaro unga murojaat etganda ham o‘z lavozimi, unvoni, familiyasi, ismi va otasining ismini aytishi, murojaat qilgan fuqaroni esa diqqat bilan eshitishi shart (“Ichki ishlar organlari to‘g‘risida”gi Qonun, 8-modda). Ko‘pincha qo‘pollik ortida asabiylik yoki hal bo‘lmagan muammo turadi, shuning uchun xotirjam ohangda gaplashib, vaziyatni yumshatishga harakat qilaman. Agar fuqaro haqorat qilishda davom etsa yoki xodimning qonuniy talabini bajarmasa, bu Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksning 41 va 194-moddalariga ko‘ra javobgarlikka sabab bo‘lishini tushuntiraman, holatni qayd etaman va faqat qonunda belgilangan choralarni ko‘raman.

§ “Ichki ishlar organlari to‘g‘risida”gi Qonun, 8-modda; Ma’muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeks, 41, 194-moddalar

U-35 · DAVOMI

Shaxsiy hissiyot qarorimga ta’sir qilmasligi kerak.

MASLAHAT

Komissiya xotirjamlik va qonuniylikni ko‘rmoqchi. “Javobini beraman” yoki “jazolayman” degan hissiy javoblardan saqlaning.

MASHQ

Og‘zaki mashq to‘plamlari

Har to‘plamda 3 savol. 15 daqiqa tayyorlaning, har savolga 1–2 daqiqa og‘zaki javob bering, so‘ng namuna bilan solishtiring va o‘zingizni baholang. Akademiya biletida O‘zbekiston tarixi savoli ham bo‘ladi — unga darslik bo‘yicha alohida tayyorlaning.

1-to‘plam — MASHQ · 3 SAVOL

1. HUQUQSHUNOSLIK
   Hokimlar qanday tayinlanadi? — H-201 ›
2. TARBIYA
   Ozodlikka chiqqan sobiq mahbuslarga nisbatan qanday munosabatda bo‘lishni taklif etardingiz? — T-448 ›
3. XIZMAT SAVOLI
   Fuqaro sizga qo‘pollik qilsa yoki haqorat qilsa, qanday yo‘l tutasiz? — U-35 ›

2-to‘plam — MASHQ · 3 SAVOL

1. HUQUQSHUNOSLIK
   Huquqiy munosabatlarda ishtirok etuvchilar, ya’ni sub’ektlar qanday layoqatlarga ega bo‘lishlari talab etiladi va ularni ta’riflang? — H-025 ›

2. TARBIYA
   Sirdaryo viloyati qachon tashkil topgan va uning geografik joylashuvi hamda demografik ma’lumotlari haqida gapirib bering? — T-059 ›

3. XIZMAT SAVOLI
   Sizga pora taklif qilinsa, qanday yo‘l tutasiz? — U-22 ›

O‘ZINI BAHOLASH

O‘zini baholash varaqasi

Javobingizni telefonga yozib oling va qayta tinglang. Har mezon bajarilgan bo‘lsa — belgi qo‘ying, keyin javobga 0–10 ball bering.

SAVOL	MOHIYAT	MANTIQ	O‘Z FIKRI	MANBA	BALL
1-savol	☐	☐	☐	☐	_____
2-savol	☐	☐	☐	☐	_____
3-savol	☐	☐	☐	☐	_____
Jami					___ / 30

JAVOBNI TEKSHIRISH SAVOLLARI

- Birinchi gapda savolga to‘g‘ridan-to‘g‘ri javob berdimmi?
- Fikrlarim tartib bilan bordimi — bir fikrdan ikkinchisiga sakramadimmi?
- O‘z misolim yoki munosabatim bormi, yoki faqat yodlangan matnmi?
- Qonun moddasi, hujjat yoki ishonchli manbani aytdimmi?
- Javob 1–2 daqiqa davom etdimi: juda qisqa yoki cho‘zilib ketmadimi?

Mezonlar — IIV sahifasidan. 10 ballik shkala — o‘zini tekshirish uchun: ballni o‘zingiz qo‘yasiz, bu komissiya bahosi emas.

KEYINGI QADAM

To‘liq nashrda

Sinov nashri yoqqan bo‘lsa — to‘liq kitobda xuddi shu formatda hammasi bor.

300 **Huquqshunoslik savoli**
rasmiy ro‘yxatning barcha savollari — namunaviy javob va qonun moddasi bilan

581 **Tarbiya savoli**
ma’naviyat, tarix, madaniyat, din, odob; fikr va shaxsiy savollar uchun shablon

40 **Xizmat savoli**
ichki ishlar organlari, profilaktika, kasbiy etika — javobi va qonuni bilan

30 **Mashq to‘plami**
3 savoldan — o‘zini baholash varaqasi bilan

To‘liq nashr — soff.uz saytidagi Kadextar Studio sahifasida.

KADEXTAR

STUDIO

Savol va takliflar uchun — soff.uz saytidagi Kadextar Studio sahifasi orqali yozing.

© 2026 Kadextar Studio. Faqat shaxsiy foydalanish uchun; tarqatish va qayta sotish taqiqlanadi. Mustaqil tayyorgarlik qo‘llanmasi: Ichki ishlar vazirligi tomonidan chiqarilmagan. Savollar IIV rasmiy sahifasida e’lon qilingan ro‘yxatlardan olingan; javoblar — mualliflik namunalari, rasmiy javoblar emas. 2026-yil oktabr holatiga.